

ΗΡΩΪΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΩΝ ΖΥΓΙΩΤΩΝ

Η ζωή και ο θάνατος του Δημήτρη Μακρή. Πώς καθήρηνε στην Αιτωλία το χαράτι. Ο γάμος του από πολιορκία Μεσολόγγι και το επεισόδιο με τους Τουρκκαλιούς. Ο Μακρής στην Έξοδο και το άλογο του Κίτσου Τραβέλλα. Μια πληρεφρεία για τον περίφημο «Κατάστικτο Άνθρωπο». Πώς η Μακρίνα έμειρολόγησε ζωντανό τον άνδρα της, κτλ.

ΙΑ άπο τις φλογερότερες ψυχές της Έλληνικής Έπαναστάσεως ήταν και ο Δημήτριος Μακρής, ο Μεσολογγίτης. Θά διηγηθούμε σύντομα τη ζωή και τα περιεργά ανέκδοτά του :

Ήταν γινός του περιφημού άρματολού του Ζυγού Καπετάν Μακρή και γεννήθηκε στα 1780. Όταν έξοπισε το 1821, και οι καπετανιοί της Δυτικής Έλλάδος έστέκονταν διασχυτικοί άν έπρεπε να επαναστατήσουν κ' αυτοί, ο Δημήτριος Μακρής άπεράσσε να κίμη ένα τελεσίσημο γεγονός που να τους άναγκάση ν' άρτήσουν τις έκαυλάσεις τους. Έμάρκεψε λοιπόν τα παλληκάρια του και βγήκε στη Σχάλα του Μανρωματιού, καρτερότατος να περάσουν από κεί οι χ α ρ α τ ζ ή ε ρ ζ Τουρκούς, δηλ. οι εισερχόμενοι της πεύνας, που οι πολιορκημένοι έφαγαν όχι μόνο τ' άλογα, αλλά και τους σπαύλους και τις γάτες.

κτορες του άπαισιού κεραυλού φόρου α χ α ρ α τ ζ ι α, που είχαν βγει στην έπαρχία να τον μαζέψουν.

Και όταν οι χαρτζήδες έφτασαν στο στενό, συννοδευόμενοι από τους έπίσκοπους Σλαχίδες, ο κατεπάν Μακρής ριχτήκε πάνω τους, τους έκόπτισε, πήρε το μικρό θησαυρό, (που άπτετέλεσε τη βάση του επαναστατικού παμείου), κ' έτσι κηρύχτηκε ο Άγιος και στη Δυτική Έλλάδα.

Στις τρεις ένδοξες πολιορκίες του Μεσολογγίου ο Δημήτριος Μακρής έδειξε διη τη φρονιμάδα του και τον ένθουσιασμό του. Στην Έθνική μας Βιβλιοθήκη βρίσκεται χειρόγραφη μιά ιστορία του Μεσολογγίου, γραμμένη από το γινώ του Μακρή, το Νικόλαο. Σ' αυτήν ύπάρχει και το άκόλουθο σχετικά ανέκδοτο :

Σε μιά από τις πολιορκίες, ο στρατηγός Δημήτριος Μακρής, έρωτευμένος με μιάν άμορφη Μεσολογγιοπούλα, τη ζήτησε να την κίμη γυναίκα του. Γρήγορα γίνηκαν και οι γάμοι τους, που τους γιόρτασε όλο το Μεσολόγγι. Την ίδια μέρα ο φρονόσοχος της πολιορκημένης πόλεως καπετάν Δημήτριος Δελφινιώργης, άρραβωνιάστηκε με μιάν άλλη κοπέλλα, κ' έτσι ο πολιορκημένος γιόρταζαν διπλή χαρά. Ή πεύνα ακόμα δεν τους είχε αριζεί. Φάγανε, ήπιανε, τραγουδούσανε με τα διολιά και θέλοντας να διαλαλήσουν βροντοπόα τη διπλή χαρά, άρχισαν το ντουφεκιά από στις ντάπες...

Οι πολιορκητές Τουρκκαλινοί έσφαιρώσαν και σάν εκάταξλαν ότι οι παροβολισμοί αυτοί ήταν παροβολισμοί χαράς, ρώτησαν άπ' άντίκρου :

— Σάν τί καλά χαμπάρια λάβατε και ριχνετε ντουφεκιές ;

— Παντρειύτηκε ο καπετάνιος μας ! άπάντησαν οι Μεσολογγίτες από τη ντάπια.

— Νά ζήσουνε ! άπάντησαν οι Τουρκκοί και άρχισαν κ' αυτοί τις νουφεκιές.

Κι' έτσι, με τρόπο άρκετά Όμηρικό, έχθροί και φίλοι επανηγήρουν τα στεφανώματα του κατεπάν Μακρή και της άμορφης Μεσολογγιοπούλας.

Στη «Μεσολογγιάδα του ο ποιητής Άντωνιάδης άναφέρει το άνωτέρω πολεμικό επεισόδιο με τους έξής στίχους :

«Όπλων δ' ακούοντες εολάς οι Άλβανοί όπλιται κ' όργάνων ήχον εύθυμον, θανμάζοντα το πρήγμα, και τών Έλλήγων τους σκοπούς κοιτάτα θρωτόωσι : «Τί τρέχει ; πόθεν άσκατα πυροβολείτε ττόσον έντός της πόλεως ; αυτό δεν έγιν' έως τώρα». Τονιατα δ' άπεκρίθησαν οι Έλληνες άσμένως :

«Πυροβολούν εις τού Μακρή τον γάμον ο συμπάται, τόν προσφιλή τών Ζυγιοτών όπλαρχηγόν τιμώντες, πυροβολήσατε και σεις τιμώντες την άνδρεία». Είπον, κ' ο λόγος εύρηκεν ήχώ εις τούς γενναίους Τουρκκαλιούς : πυροβολούν κ' ένείνοι παροβολιάς θανμάζοντες κ' εις τούς έχθρούς άκόμη την άνδρεία».

Ο Δημήτριος Μακρής, στην τραγική τρίτη πολιορκία του Μεσολογγίου έλεγε ένα θαυμάσιο άράτικο άλογο, που από άγαπούσε και με κανέναν τρόπο δεν έδέχτηκε να το θυσιάση, στις φοβερές ήμέρες

της πεύνας, που οι πολιορκημένοι έφαγαν όχι μόνο τ' άλογα, αλλά και τους σπαύλους και τις γάτες.

Όταν ήθε ο ώρα της Έξοδου, ο σείτης του Μακρή, σέρνοντας τ' άλογο, άκόλουθούσε τον άρχηγό του, όμως τη στιγμή που άκούστηκε η άτασία κραγή κάσσο ! πού ο στην έπακολούθησατα ταραχή, φαίνεται ότι ο σείτης έλασε κ' αυτός την ψυχραιμία του και πισωδρόμησε, σέρνοντας το άλογο από τα χαλινάρια...

Άξαφνα βροθήκε άντιμέτωπος με το στρατηγό Κίτσο Τραβέλλα, ο άπόιος συνόδευε την θροαιότητα Βασιλική—γυναίκα του άστεφάνουτη άκόμα, αλλά άγαπημένη, αφού της έλεγε με όσο ύποσχεθεί να τη στεφανώση μίλις βγούνε από την Κόκκισα του Μεσολογγίου. Ή γυναίκα κρατούσε το παιδί τους στην άγκαλιά, το μικρό Δημητρώκη Τραβέλλα, δύο χρονών. Ήταν όμως και ο ένδιαφέροισα κατόστασι.

Ο Κίτσος Τραβέλλας, μόλις είδε το σείτη του Μακρή, τον διέταξε να του δώση τ' άλογο για να δάλη έπάνω τη γυναίκα του και το παιδί. Ο σείτης άρνήθηκε, κ' ο Τραβέλλας, φοβερίζοντάς τον, του το πήρε διά της βίας, έβαλε πάνω τη Βασιλική και το Δημητρώκη του, καθέλλησε κ' αυτός στα καπούλια, και πήρανε το δρόμο της Έξοδου. Τη σσηνή αυτή ο ποιητής Άντωνιάδης την περιγράφει έπί το θεατρικώτερο έτσι :

«Ός εκάτον δ' έφράνησαν γυναίκες, κ' έμπρός όλων έπι του ήππου του Μακρή του Κίτσου του Τραβέλλα ή έρωμένη, έρυθράν εξ αίματος ρομφαίαν κρατούσα με την δεξιά, κ' επάιρυσσα (στην άλλη) άγκάλην κλαίον δυνατά τό άμοίρον της τέκνον».

Το άλογο του Μακρή τους έφερε στην άσφάλεια, αλλά στην ταραχή και στη νύχτα, το παιδί έπεσε από τη σέλα και τόχασαν. Άρχότερα, όταν εσώθησαν, έμιασαν πώς ο Δημητρώκης θροικετα στο Τουρκικό στρατόπεδο και τον έξαγοράσαν με σαράντα Όθωμανούς αμιαλάτους.

Ο γάμοι του Κίτσου Τραβέλλα και της Βασιλικής γίνηκαν μετά τρία χρόνια στ' Άνάπλι. Όταν κρωτοσανατήθηκε όμως ο Κίτσος με το Μακρή, φιλονέκησαν τρωηρά για την άρπαγή του άλόγου και παρாலίγο νάψουν στα χωρία, πέσανε όμως οι φίλοι τους στη μέση και τους έχώρισαν... Το παιδί του έρωτα, ο Δημητρώκης Τραβέλλας, μεγάλωσε, εξαιρετικά τρωηρά, πρώτο στους πετροπολέμους και τελευταίος... στο γράμμα. «Αμα γίνηκε άντρος, χάρηκε από την Έλλάδα, πήγε σε χωρές άγρότων λαών, ο άπόιος τέλος τον αμιαλώσανα και τον έστημιάσανα. Είπε ο περλίρμος εκ Α τ ά σ τ ι κ ο ς δ ν θ ρ ο π ο ρ ζ που ξαναφανερώθηκε στας Άθήνας στα 1890 κ' έκανε πόσο θόρυβο με το μαπτήρι του. Οι άναγνώστες μας ξέρουν την ιστορία του.

Ας ξαναγυρίσουμε στην ιστορία του ήρωά μας, του στρατηγού Δημήτρη Μακρή :

Όταν ή Έλλάς γίνηκε Κράτος ελεύθερο, ο άρχηγός τών Ζυγιοτών πήρε το βαθμό του ύποστρατήγου κ' έζησε με την οικογένεία του ως τόν Αύγουστο του 1841 στο Μεσολόγγι.

Ο θάνατος του σημειώθηκε μ' ένα δραματικό επεισόδιο, αντίθετο της παλληκάριας ζωής του : Όταν ο κατεπάν Μακρής έννοιασε ότι πληρώζει η τελευταία του ώρα, ζήτησε από τη γυναίκα του ν' άκούση... το μοιρολόγι που θα του σήη :

— Χιμμένη γρηά ! της είπε, έρχεται ο Τάταρως να πάρη την ψυχή μου. Άντε γρηά, μοιρολόγια τόν ήρωά σου !...

— Ζωντανόνε να σε μοιρολογήσω, καπετάνε μου ! διεμαρτυρήθηκε η Μακρίνα.

— Ζωντανόνε ! διάταξε ο στρατηγός.

Κι' έτσι, ένά ο κατεπάνος έθρηολογούσε, ο κατεπάνος έταράδασε την ψυχή του στον Παλάτιο.

Ο «Αλιών» της άλλης ήμέρας έγραψε :

«... Και το τέλος της ζωής του ήταν περιεργόν. Ο Μακρής αισθάνεται ότι έλασε ύποκνήνη κατά πρώτην και τελευταίαν φοράν τον άνχνα του εις τόν πέλενον του θανάτου. Ένθότα, δολέζεται και έδέχεσεται της πόλεως του Μεσολογγίου, ως να εξεστράτευσε κατά τινος Πασά. Φθόσας εις τού χωρίον, χαϊρετά την

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ
ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΧΑΪΝΕ
1. Το καλοκαίρι, κόρη μου, κρύβεις στα μάγουλά σου, κ' έσθρα κειρός στα μάγουλα να στήση το λημέρι αυτός, κ' έου μέσ στην καρδιά θέ νύχης καί (λοκαίρι) !
2. Τα δάκρυά μου γέννησαν ένα ασπρό λουλοδία κ' οι πόθοι μου όλοι άπθονού γυναικες τραγουδία. "Αν μ' αγαπάς, μικρούλα μου, πήρε τα λουλοδία και στο παραθυράκι σου θ' άκούς τα τραγουδία.
3. Φαρμάκι μέσα στής ζωής μουδριές το λουλοδία, γι' αυτό τα χείλη μου πετούν φαρμακερά τραγουδία.
4. Μαργαριτάρια κ' άστρα μου, ορανά και θάλασσα μου, δεν λάμπετε περισσότερο από τόν ήρωά μου.

